

16

Mariene Ruimtelijke Planning

Auteurs

Frank Maes ¹
An Vanhulle ¹
Ann-Katrien Lescrauwaet ²

Lectoren

Fanny Douvere ³
Michaël Kyramarios ⁴
Charlotte Herman ⁴
Pascal Depoorter ⁵

¹ Maritiem Instituut - Universiteit Gent

² Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)

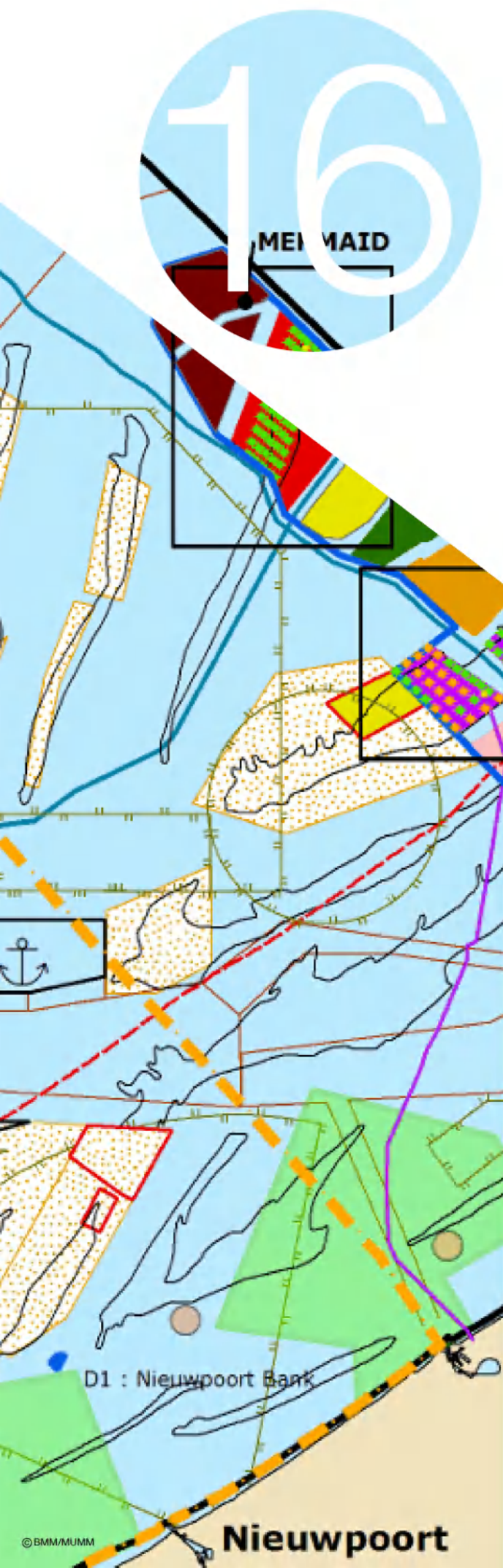
³ UNESCO

⁴ Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Directoraat-Generaal Leefmilieu, Dienst Marien Milieu

⁵ Structuur Kustwacht

Te citeren als:

Maes, F., Vanhulle, A., Lescrauwaet, A.K., 2013. Mariene Ruimtelijke Planning. In: Lescrauwaet, A.K., Pirlet, H., Verleye, T., Mees, J., Herman, R. (Eds.), Compendium voor Kust en Zee 2013: Een geïntegreerd kennisdocument over de socio-economische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België. Oostende, Belgium, p. 271-285.



Maritieme/Mariene Ruimtelijke Planning (MRP - Maritime/Marine Spatial Planning (MSP)) is een planningsproces waarbij de openbare autoriteiten de menselijke activiteiten in mariene gebieden in ruimte en tijd analyseren en organiseren om zo de ecologische, economische en sociale doelstellingen te verwezenlijken (Ehler & Douvere 2009¹⁴⁰⁶²⁸, COM (2010) 771). MRP biedt een middel en afwegingskader voor het bereiken van vooropgestelde beleidsdoelstellingen in de context van de groeiende vraag naar ruimte op zee. MRP is in volle ontwikkeling in de lidstaten van de Europese Unie (EU), maar ook in de Verenigde Staten en andere regio's in de wereld. Europese en internationale initiatieven, onder meer tot stand gekomen binnen de Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) van de UNESCO, zijn hierbij richtinggevend. Oorspronkelijk is MRP ontstaan vanuit de nood aan het afbakenen van beschermde mariene gebieden wereldwijd. De laatste jaren, mede onder impuls van een zich sterk ontwikkelende offshore windenergie, ligt de nadruk ook op een actieve planning en beheer van multifunctioneel gebruik vooral daar waar zich belangrijke conflicten situeren. De Europese Commissie (EC) nam de voorbije jaren initiatief tot een sterkere verankering van het acquis betreffende de MRP in de Europese regelgeving via het toekomstig Europese 'Geïntegreerd Maritiem Beleid' (GMB - IMP) (COM (2010) 771) en legt gemeenschappelijke principes voor inzake MRP in de wateren onder rechtsbevoegdheid van de Europese lidstaten. In de Europese regelgeving (zie verder) wordt de term Maritieme Ruimtelijke Ordening (MRO) gehanteerd, om de sectoroverschrijdende holistische benadering van het proces te benadrukken (routekaart (COM (2008) 791), Actieplan (SEC (2007) 1278) (zie verder)).

De oppervlakte van het Belgische zeegebied (3.457 km²) komt overeen met ongeveer 10% van het Belgisch grondgebied (VLIZ 2010). De maritieme sectoren van de Belgische economie leveren een belangrijke bijdrage tot de nationale welvaart met een omzet van bijna 15 miljard euro (WES 2010²⁰³²²⁵). De technologische vooruitgang en nieuwe maatschappelijke vraagstukken zetten verder druk op de vrije ruimte op zee. België was één van de eerste landen in de EU die een ruimtelijk plan opstelde voor de zeegebieden onder haar rechtsbevoegdheid (het zogenaamde Masterplan Noordzee, 2005). In België introduceert de wet van 20 juli 2012 betreffende de organisatie van de mariene ruimtelijke planning het concept van MRP in de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu. De focus van de wet ligt op het planningsproces, de stakeholderparticipatie, het openbaar onderzoek en de strategische milieueffectenbeoordeling. De wet definieert voor België het 'mariene ruimtelijk plan' als: een plan dat de gewenste ruimtelijke driedimensionale en temporele structuur van de menselijke activiteiten organiseert, op basis van een langetermijnvisie en aan de hand van duidelijke economische, sociale en ecologische doelstellingen. De wet verleent aan het marien ruimtelijk plan een bindend karakter en stelt een zesjaarlijkse herziening voorop.

16.1 Beleidscontext

Internationaal is reeds een lange weg afgelegd in de ontwikkeling van wetgeving en beleid ter ondersteuning van MRP (Maes 2008¹³⁶⁴⁰⁶). Al sinds 1990 worden verschillende inspanningen en afspraken vastgelegd in aanloop naar een ecosysteemgerichte benadering inzake het behoud van mariene ecosystemen, zeeën en oceanen waarbij MRP als een belangrijke hoeksteen wordt beschouwd (Verklaring van Rio 1992, Verdrag inzake Biologische Diversiteit 1992 (CBD), Wereldtop Duurzame Ontwikkeling in 2002 (WSSD), IOC-UNESCO richtlijnen inzake MRP (Ehler & Douvere 2009¹⁴⁰⁶²⁸)). Een effectieve tenuitvoerlegging van MRP op internationaal niveau kwam er echter voornamelijk met de besluiten van de Conferentie van de Partijen (o.a. COP VII/11) van het CBD, waarin het belang onderstreept werd van de principes van een MRP gebaseerd op een ecosysteembenadering. Deze principes omvatten o.a. een geïntegreerd beheer van mariene en kustgebieden, de toepassing van de milieueffectenbeoordeling (MEB - Environmental Impact Assessment (EIA)) voor individuele projecten en de Strategische Milieu Beoordeling (SMB - Strategic Environmental Assessment (SEA)) voor plannen en programma's, en de nood aan een ecologisch representatief netwerk van mariene beschermde gebieden (MBG - Marine Protected Areas (MPAs)).

De EC zette in oktober 2007 de krachtlijnen uit voor het toekomstig 'Geïntegreerd Maritiem Beleid' (GMB - IMP) voor de Europese Unie (COM (2007) 575) en het daaraan gekoppeld Actieplan (SEC (2007) 1278) steunend op een gemeenschappelijke visie en principes die alle lidstaten zich eigen maken. Deze visie wordt toegelicht in de 'Routekaart naar maritieme ruimtelijke ordening: werken aan gemeenschappelijke principes in de EU' (COM (2008) 791). Met de routekaart wenst de EC de lidstaten aan te moedigen om de principes op nationaal niveau toe te passen, in afstemming met een gemeenschappelijke aanpak in regionale zeeën en Europese wateren. De EC geeft ook leidraden voor het toepassen van deze principes in de richtsnoeren voor een geïntegreerde benadering van het maritieme beleid (COM (2008) 395). Voor Europa is MRP een belangrijk instrument om de doelstellingen van het GMB te behalen: het bevordert een coördinatie van de bestuursniveaus en van de verschillende activiteiten die in het mariene ecosysteem plaatsgrijpen. Met deze aanpak wil Europa de maritieme activiteiten op een 'ecosysteemgerichte' manier beheren. Hierbij wordt het ecosysteem als basis beschouwd voor het beheer van de menselijke activiteiten op zee (zie ook thema Natuur en milieu). Een aantal Europese landen streven nu effectief een ruimtelijke planning op

zee na, in navolging van deze ‘ecosysteemgerichte benadering’. Dit zijn onder meer België, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en Duitsland (meer informatie: <http://www.unesco-ioc-marinesp.be>). In 2011 lanceerde de EC een publieke raadpleging om de verschillende opties voor het promoten en ontwikkelen van MRP en de wisselwerking met een Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden (GBKG – ICZM, zie thema **Kustzonebeheer**) te onderzoeken. Met het oog op de verdere ontwikkeling van de regelgeving inzake MRP in Europese wateren en de afstemming van de benaderingen in MRP en GBKG, gaf de EC op 12 maart 2013 goedkeuring aan een ontwerpvoorstel voor een richtlijn tot vaststelling van een kader voor MRP en GBKG (COM (2013) 133).

In België werden onder impuls van het *VN-Zeerechtverdrag* (United Nations Convention on the Law of the Sea, *UNCLOS*, 1982) twee belangrijke implementatiewetten goedgekeurd:

- De wet betreffende de Exclusieve Economische Zone (EEZ) van België (*EEZ-wet van 22 april 1999*) en tot wijziging van de *wet van 13 juni 1969* inzake de exploitatie van het continentaal plat;
- Wet ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (*wet van 20 januari 1999*, gewijzigd door de *wet van 20 juli 2012*).

Deze wetten voorzien in een basis om beslissingen te begeleiden met betrekking tot nieuwe soorten van gebruik van de zee, zoals de bouw van offshore windmolenparken, de stijgende vraag naar ruimte op zee voor kabels en pijpleidingen, nieuwe types van recreatie op zee en het instellen van beschermde mariene gebieden. Het bouwen van offshore windmolenparken vereist enerzijds een gebiedsconcessie en anderzijds een milieuvergunning. Dit geldt ook voor het aanleggen van de kabels om de stroom vanuit de windmolenparken aan land te kunnen brengen.

In 2003 werd het Noordzeebeleid specifiek opgenomen in het federale regeerakkoord (juli 2003) en werd een federale minister aangeduid met een coördinerende functie voor alle federale bevoegdheden op het Belgisch deel van Noordzee (BNZ). De minister van Noordzee werd ook bevoegd voor MRP. De ontwikkeling van een duurzame visie voor de Noordzee stond hierdoor hoog op de agenda. Met het *samenwerkingsakkoord van 8 juli 2005* tussen de federale Staat en het Vlaams Gewest betreffende de oprichting en de samenwerking in een structuur Kustwacht werd een georganiseerd kader voor coördinatie en onderling overleg tussen verschillende beleidsdomeinen met betrekking tot de zee ingesteld (*wet van 4 april 2006*, *decreet van 17 maart 2006*).

Het *KB van 7 september 2003* en het *KB van 9 september 2003*, introduceerden een procedure voor het bekomen van een vergunning en de plicht tot het uitvoeren van een milieueffectenbeoordeling (MEB) voor activiteiten die vallen onder artikel 25 van de *wet van 20 januari 1999*. De commerciële visserij, het (zee) wetenschappelijk onderzoek en de scheepvaart zijn niet onderhevig aan deze vergunnings- en MEB-verplichting. Tabel 1 bevat een oplijsting van de activiteiten die volgens de *wet van 20 januari 1999* al dan niet onderhevig zijn aan het vergunnings- en MEB-beleid van voornoemde KB's.

Tabel 1. Activiteiten die volgens de *wet van 20 januari 1999*, al dan niet onderhevig zijn aan vergunnings- en MEB verplichting. Nota: de specifieke ‘sectorale’ wetgeving wordt verder in detail behandeld in de desbetreffende themateksten van Hoofdstuk 2.

ONDERHEVIG AAN VERGUNNINGSPlicht EN MEB	NIET ONDERHEVIG AAN VERGUNNINGSPlicht EN MEB
Burgerlijke bouwkunde projecten	Commerciële visserij
Graven van sleuven en het ophogen van de zeebodem	(Zee) Wetenschappelijk onderzoek
Het gebruik van explosieven en akoestische toestellen met een groot vermogen	Scheepvaart
Het achterlaten en vernietigen van wrakken en gezonken scheepsladingen	Activiteiten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de bevoegdheden van het Vlaams Gewest
Industriële activiteiten	Individuele activiteiten zonder winstgevend oogmerk
Activiteiten vermeld in de <i>wet van 13 juni 1969</i>	
Activiteiten van publiciteit en handelsverenigingen (een deel daarvan valt onder de vereenvoudigde procedure)	

Vergunningen en milieueffectenrapportages (MER) zorgen voor een afstemming van de verschillende gebruikersfuncties in de Noordzee. Om een vergunning te verkrijgen moet de aanvrager een MER opstellen en bij zijn aanvraag voegen. Deze MER schat de impact in van de voorgestelde activiteit en voorziet waar nodig in alternatieven. Op basis van de MER en de aanvraag maakt de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (*BMM – MUMM*) (KBIN) een milieueffectenbeoordeling (MEB) op. Deze MEB is het wetenschappelijk advies over de vergunningsaanvraag. Vervolgens wordt dit advies doorgestuurd naar de Dienst Marien Milieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Deze dienst kan zijn advies bijvoegen, waarna het dossier wordt voorgelegd aan de bevoegde minister voor een finale beslissing.

De winning van zeezand en -grind blijven in de nationale wetgeving vallen onder de *wet van 13 juni 1969* die de exploratie en de exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat regelt. De geografische afbakening en de toegankelijkheid van de zones waarbinnen exploitatie en exploratie van minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en het continentaal plat mogen plaatsvinden, zijn vastgelegd in het *KB van 1 september 2004 - toekenningsprocedure* en onderhevig aan het *KB van 1 september 2004 - MEB* (specifieke 'sectorale' wetgeving wordt verder in detail behandeld in de respectievelijke themateksten: zie thema's **Zand- en grindwinning, Baggeren en storten**). Het *KB van 11 april 2012* stelt, in uitvoering van de *wet van 13 juni 1969*, veiligheidszones in rond de kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen voor de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden in de zeegebieden onder Belgische rechtsbevoegdheid.

België heeft reeds een belangrijk traject doorlopen inzake MRP. In 2003 was België één van de eerste lidstaten waar een operationeel ruimtelijk plan in voege kwam voor de mariene gebieden, inclusief de territoriale zee en de exclusieve economische zone. Het 'Masterplan Noordzee' (2003-2005) kwam vooral tot stand vanuit de vraag naar duidelijke afbakeningen voor de inplanting van windenergieparken en het instellen van beschermde mariene gebieden (*Douvere et al. 2007*²²¹⁵⁵⁵). In het Masterplan legde de minister van Noordzee een aantal kerntaken voor zijn beleid vast zoals de uitbouw van het windmolenpark op de Thorntonbank, de afbakening van beschermde mariene gebieden, verhoogde monitoring en vervolgbeleid inzake olievervuiling op zee ('nultolerantie-beleid') en een beleidsplan voor duurzame zand- en grindwinning. Het 'Masterplan Noordzee' dat terecht kan beschouwd worden als een eerste ruimtelijk plan voor het BNZ, werd sinds 2003 geleidelijk uitgevoerd en leidde tot een zoneringsstelsel voor zand- en grindwinning in nieuwe beheerszones. Hierbij werd gebruik gemaakt van een sequentiële rotatie voor de meest intensief geëxploiteerde zones, zones die tijdelijk afgeschermd werden gedurende het paai seizoen van vissoorten, en een exploratiezone waar onderzoek wordt gedaan naar potentieel toekomstig gebruik. Verder werd werk gemaakt van het inplannen van een multifunctioneel gebruik, het beschermen van wrakken voor doelstellingen van archeologische en ecologische aard, een zeewaartse uitbreiding van het terrestrisch beschermde gebied in Knokke-Heist en de aanwijzing van zones voor onderzoek naar alternatieve visserijmethoden.

Het masterplan was een statisch plan dat niet omkaderd werd door een toekomstvisie, een specifiek beleidskader en een georganiseerd planningsproces (*Belpaeme et al. 2011*²⁰⁹⁰⁷⁶). In het *GAUFRE* project (*GAUFRE project BELSPO*) ontwikkelde men alternatieve scenario's voor een ruimtelijk structuurplan voor het BNZ (*Maes et al. 2005*⁷⁸⁴⁶⁷). Dit beleidsvoorbereidend onderzoek leverde baanbrekende resultaten op die ook ver buiten de regio tot inspiratie dienden. Met slechts 3.457 km² en een potentiële invulling van 260% van de beschikbare ruimte, staat België immers voor een belangrijke uitdaging. Een gebied met veel intensieve maritieme gebruiksdoeleinden zoals het BNZ vergt een gedetailleerd MRP proces (*Belpaeme et al. 2011*²⁰⁹⁰⁷⁶). Het BNZ kan dan ook dienen als een voorbeeld voor de tenuitvoerlegging van het GMB, in het bijzonder in Europese maritieme gebieden met een intensief ruimtegebruik.

Het beleid aangaande de Noordzee kreeg verdere accenten via de daaropvolgende voogdijministers (zie tabel 2) en MRP werd pas in 2009 terug expliciet op de agenda geplaatst (*algemene beleidsnota Marien Milieu 2009*²²⁵⁴⁴²). Het dossier werd gecoördineerd door de *Dienst Marien Milieu*. Met de vernieuwde aanwijzing van de federale minister van Economie, Consumenten en Noordzee in 2011, werd een nieuw globaal marien ruimtelijk plan aangekondigd in de *Algemene Beleidsnota Economie, Consumenten en Noordzee 2011*²²⁶⁵³⁶, rekening houdend met:

- De mogelijke afbakening van een nieuw gebied voor windmolens;
- De mogelijke inplanting in zee van andere hernieuwbare energievormen dan windenergie;
- De mogelijkheid grensoverschrijdende beschermde mariene gebieden te creëren;
- De mogelijke aanleg van een logistiek platform voor de scheepvaart in zee.

De zonering in het Masterplan was echter niet juridisch verankerd als plan op zich: de verschillende zones zijn via verschillende Koninklijke besluiten aangeduid. Een procedure ontbrak om het plan een juridisch statuut te geven en het op tijd te kunnen evalueren en eventueel te wijzigen.

Tabel 2. Overzicht van het historische traject van de tenuitvoerlegging van Mariene Ruimtelijke Planning (MRP) in België en de wisselwerking met het traject doorlopen op Europees niveau.

JAARTAL	BELEIDSINSTRUMENT	DOELSTELLING/VERWIJZING NAAR MRP OF ASPECTEN VAN MRP PROCES
2003	Masterplan Noordzee	Eerste ruimtelijk plan voor het Belgisch deel van de Noordzee
2003-2004	<i>Algemene beleidsnota van de federale overheidslidienst mobiliteit en vervoer van de minister van mobiliteit en sociale economie voor het begrotingsjaar 2004</i> ²²⁶⁵³⁴	Ontwikkeling van een langetermijnvisie voor de Noordzee met als vertrekpunt het duurzaam beheer van de zeevaart en de coördinatie van de verschillende bevoegdheden inzake het Noordzeebeleid (rampenbestrijding, vergunningen, licenties en concessies).
2004-2005	<i>Algemene beleidsnota Mobiliteit 2004</i> ²²⁶⁵²⁹	Geen verwijzing naar Noordzeebeleid
2005-2006	<i>Algemene beleidsnota van de minister voor mobiliteit 2005</i> ²²⁶⁵³⁰	(titel 3.8): opvolging van de vrijwillige afspraken met de recreatieve gebruikers van de zee in het kader van de bescherming van het zeereservaat "Baai van Heist" en de vogel- en habitatrichtlijngebieden; opvolging van de geplande invulling met o.a. het instellen van zones ter bescherming van wrakken met een belangrijke archeologische waarde.
2006	Groenboek: Naar een toekomstig mariem beleid voor de Unie: Een Europese visie op de oceanen en zeeën (COM (2006) 275)	Zet MRP voor het eerst op de Europese politieke agenda
2006-2007	<i>Algemene beleidsnota van de minister voor mobiliteit 2006</i> ²²⁶⁵³¹	(titel 3.8): de duurzame uitvoering van het Masterplan inzake zandwinning, concessies windmolenparken; overleg met Nederland rond afbakening Vlake van de Raan; instelling van zones ter bescherming van wrakken met belangrijke archeologische waarde.
2007	Mededeling van de Europese Commissie inzake een geïntegreerd mariem beleid voor de Europese Unie, en een Routekaart/actieplan (COM (2007) 575 en SEC (2007) 1278)	'Blauwboek' verwijst naar MRP als hoeksteen voor het Europese geïntegreerd mariem beleid
2007-2008	<i>Algemene beleidsnota van de eerste minister inzake marien milieu 2008</i> ²²⁶⁵³² DOC 52 0995/015 (2007/2008)	(titel 3.1) verwijzing naar strijd voor ruimte en nood aan duurzame ontwikkeling en effectbeoordeling (DOEB) en het opstellen van een marien kadaster, (titel 3.2) opstelling van beleidsplannen voor de in 2005 afgebakende beschermde gebieden. Toezicht op kwaliteit van het marien milieu en preventie van en bescherming tegen mariene verontreiniging.
2008-2009	<i>Algemene beleidsnota van de eerste minister inzake marien milieu 2008-2009</i> ²²⁶⁵³³	(titel 3.1) vereenvoudiging van de vergunningsprocedures en milieueffectenrapportage; het opstarten van overleg met gebruikers en betrokken diensten in aanloop van een geïntegreerd en evenwichtig ruimtelijk ordeningsbeleid in de Belgische zeegebieden
2008	Routekaart naar marieme ruimtelijke ordening. Mededeling van de Commissie (COM (2008) 791).	Voorstel van de EC voor het toepassen van gemeenschappelijke principes inzake MRP in de EU.
2009-2010	<i>Algemene beleidsnota marien milieu 2009</i> ²²⁵⁴⁴² DOC 52 2225/023	Verwijst naar het masterplan 2003 en naar een uitbreiding van het masterplan met o.a. een duurzaam transportbeleid in de Belgische EEZ, de herziening van de bestaande afbakeningen voor offshore windenergie rekening houdend met een integraalvisie voor het mariene milieu.
2009-2010	<i>Algemene beleidsnota marien milieu 2009</i> ²²⁵⁴⁴² DOC 52 2225/024	Verwijst naar 4 beleidspijlers voor een duurzaam beleid op het BNZ en het belang van de kaderrichtlijn mariene strategie (2008/56/EG) (KRMS - MSFD) als mijlpaal voor de tenuitvoerlegging van MRP. Wist op de noodzaak voor vernieuwde MRP en het engagement om in 2010 een significante bijdrage te leveren tot de opzetting van een MRP-proces en het proces hoog op de agenda te houden.

JAARTAL (vervolg)	BELEIDSINSTRUMENT	DOELSTELLING/VERWIJZING NAAR MRP OF ASPECTEN VAN MRP PROCES
2010	Besluit van de EC (01/09/2010) in uitvoering van de KRMS (2010/477/EG)	Bijlage deel A (titel 6) en deel B (beschrijvend deel 7) verwijzen naar MRP als instrument ter ondersteuning van een ecosysteembenadering, het beoordelen van de omvang en cumulatieve aspecten van effecten van menselijke activiteiten, en voor het bereiken van de goede milieutoestand in de KRMS.
2010	Mededeling van de Europese Commissie inzake MRP in de Europese Unie (COM (2010) 771)	Stand van zaken en nieuwe inzichten inzake MRP in Europa, de relatie van MRP met andere beleidsinstrumenten (<i>Gemeenschappelijk Visserijbeleid</i> , KRMS, GBKG), en het toekomstperspectief voor MRP in Europa en regionale zeeën.
2011	EU Verordening ter ondersteuning van de ontwikkeling van het GMB (Verordening 1255/2011)	Legt een programma vast ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van het GMB
2011	<i>Algemene beleidsnota Economie, Consumenten en Noordzee 2011</i> ²²⁶⁵³⁶	Aankondiging van een nieuw globaal marien ruimtelijk plan voor het BNZ.
2012	Wetswijziging in de wet van 20 januari 1999	Wettelijke basis voor het marien ruimtelijk plan en het bindend karakter, evenals de zes-jaarlijkse herziening.
2012	Koninklijk besluit ter uitvoering van MRP	Instelling van een raadgevende commissie en procedure tot aanneming van het marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden
2013	<i>Ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan (2013)</i> ²²⁷⁵²⁷ <i>Milieueffectenrapport van het ontwerp van marien ruimtelijk plan (2013)</i> ²²⁷⁵²⁶	Publieke raadpleging op basis van het <i>Ontwerp van het koninklijk besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan (2013)</i> ²²⁷⁵²⁷ en de gerelateerde plan-MER (<i>Milieueffectenrapport van het ontwerp van marien ruimtelijk plan 2013</i> ²²⁷⁵²⁶).

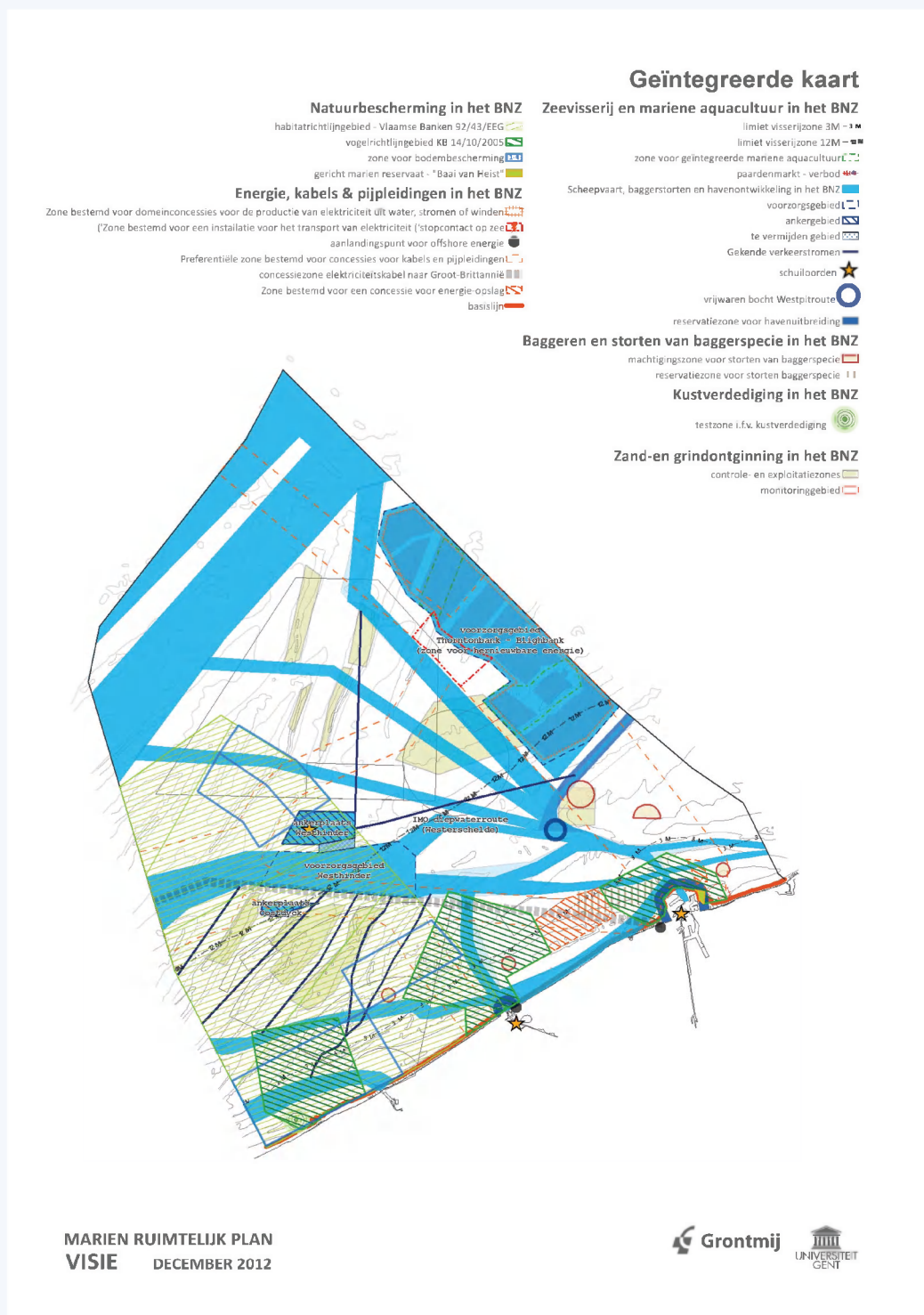
De wet van 20 juli 2012 introduceert de organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu. De focus van de wet ligt op het planningsproces, de stakeholderparticipatie, het openbaar onderzoek en de strategische milieueffectenbeoordeling. De wet verleent aan het marien ruimtelijk plan een bindend karakter. De procedure voor het marien ruimtelijk plan wordt vastgesteld door de koning, bij een in ministerraad overlegd besluit. Het marien ruimtelijk plan wordt eveneens door de koning vastgesteld, bij een besluit na overleg in de ministerraad. Het plan wordt zesjaarlijks geëvalueerd en gewijzigd waar nodig, maar de koning kan ook een tussentijdse wijzigingsprocedure regelen. Tenslotte werd door middel van het KB van 13 november 2012 een Raadgevende Commissie met adviesbevoegdheid door de koning ingesteld. Op dit moment (september 2013) vindt de openbare raadpleging plaats op basis van het *Ontwerp van het koninklijk besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan (2013)* ²²⁷⁵²⁷ en de gerelateerde plan-MER (*Milieueffectenrapport van het ontwerp van marien ruimtelijk plan 2013* ²²⁷⁵²⁶).

16.2 Ruimtegebruik

De veelheid aan betrokken actoren en instanties, die aanspraak maken op het gebruik van (een deel van) de Belgische zeegebieden, brengt met zich mee dat aangestuurd werd op een MRP proces. Het oorspronkelijke Masterplan Noordzee (2003) was opgesteld op een 'ad hoc' basis, rekening houdend met de verschillende sectorale regelgeving. Zo hoefde er niet altijd een overleg met andere gebruikers van de zee plaats te vinden bij een wijziging ervan. Gezien er de laatste jaren steeds meer aanspraak gemaakt werd op de beschikbare ruimte, met onder meer het instellen van beschermde mariene gebieden, de zones voor offshore windenergie, nieuwe concessiezones voor zandontginning, etc. bleek het 'ad hoc' model aan haar grenzen te zitten.

Het BNZ is, in navolging van het *Zeerechtverdrag*, opgedeeld in vijf mariene zones met elk een verschillend rechtskarakter (*Maes & Cliquet 1997* ²⁴⁴⁰⁶, *Somers 2004* ¹⁴³⁶⁰⁷). Deze zones zijn de territoriale zee, de aansluitende zone, het continentaal plat (CP), de visserijzone en de exclusieve economische zone (EEZ), waarbij de laatste drie dezelfde geografische afbakening kennen. Het CP betreft enkel de exploratie en exploitatie van de niet-levende

DE VERSCHILLENDE GEBRUIKERS VAN HET BNZ



Figuur 1. Een geïntegreerde kaart met de verschillende gebruikers van het BNZ zoals opgenomen in het *Ontwerp van het koninklijk besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan (2013)* ²²⁷⁵²⁷.

rijkdommen van de zeebodem en ondergrond, terwijl de EEZ betrekking heeft op exploratie en exploitatie van de levende en niet-levende rijkdommen van zowel het watergedeelte als de zeebodem en de ondergrond. Voor een volledig overzicht van de verschillende mariene zones in het Belgische deel van de Noordzee wordt verwezen naar [Maes et al. \(2005\)](#)¹⁸⁶¹⁹ en voor de wetgeving naar [Maes & Cliquet \(2004, 4 delen\)](#)¹⁵⁷³ en [Somers & Maes \(2011\)](#)²²¹⁴⁰⁰.

Het zoneringsplan ([Maes et al. 2005](#)⁷⁸⁴⁶⁷, [GAUFRE project BELSPO](#)) geeft de begrenzingen weer van de juridische afbakeningen, de bestaande natuurbeschermingsgebieden op zee (Natura 2000- en Ramsar-gebieden) en bakent gebieden af voor zand- en grindwinning, ankerplaatsen en scheepvaartroutes, zones voor hernieuwbare energiewinning, aquacultuur, bescherming van maritiem erfgoed, militair gebruik en andere. Een gedetailleerde beschrijving van het ruimtegebruik voor elk van deze gebruiksfuncties is beschikbaar in de themateksten van Hoofdstuk 2.

Rond toegepast ruimtegebruik en de invulling van de gebruikruimte op het BNZ zijn verschillende onderzoekstrajecten afgelegd¹. Het [GAUFRE project \(2003-2005\)](#) ([GAUFRE project BELSPO](#)) had als doel de wetenschappelijke grondslag te leggen om een ruimtelijk structuurplan voor het BNZ te kunnen ontwikkelen. GAUFRE gaf ook de aanzet tot een structuurplan waarbij rekening wordt gehouden met conflicten tussen verschillende belangengroepen en actieve participatie van deze groepen en het publiek. De resultaten gepubliceerd in het boek 'Zee van Ruimte' ([Maes et al. 2005](#)⁷⁸⁴⁶⁷, [GAUFRE project BELSPO](#)) tonen aan dat de potentiële vraag naar ruimte ongeveer 2,6 keer hoger was dan de beschikbare ruimte (mits een toewijzing van de ruimte gebaseerd op de toen geldende wetgeving en indien deze ruimte daadwerkelijk zou worden gebruikt). Sinds deze studie werd ook een grote uitbreiding zeewaarts van het vroegere gebied Trapegeer-Stroombank gerealiseerd. Het volledige marien beschermde gebied heeft nu een oppervlakte van 1.099.939 km² (dit is een uitbreiding met ongeveer 920 km²) en beslaat hiermee ongeveer één derde van het totale oppervlak van de Belgische zeegebieden. Het [BWZee project](#) (april 2004 - maart 2006) ontwikkelde een wetenschappelijk onderbouwd methodologisch kader voor het opstellen van de biologische waardering en paste dit toe op het BNZ. Het eindproduct was een biologische waarderingskaart die voor het eerst gebiedsdekkend het relatieve belang van de zeegebieden inzake natuurwaarden en biologische diversiteit binnen het BNZ bepaalde, althans op basis van een (onvolledig) aantal relevante taxonomische groepen. In het [BALANS project](#) (2002-2006) ([BALANS project BELSPO](#)) werd een conceptueel beleidsmodel ontwikkeld waarbij gestreefd werd naar een evenwicht tussen sociale, economische en ecologische indicatoren van een duurzaam Noordzeebeleid. Het model is bedoeld als beleidsondersteuning en werd uitgetest aan de hand van reële data voor garnalvisserij en zandwinning.

16.3 Maatschappelijk belang van MRP

(aangepast uit *position paper* 'De Noordzee in België: tijd om de opportuniteiten waar te maken', [Belpaeme et al. 2011](#)²⁰⁹⁰⁷⁶).

MRP biedt een juridische procedure en afwegingskader om de vooropgestelde beleidsdoelstellingen op economisch, sociaal en ecologisch vlak voor het BNZ te kunnen bereiken, in de context van de groeiende vraag naar ruimte op zee. De maatschappelijke baten van MRP situeren zich voornamelijk op gebied van:

- Een **transparant kader** voor een ruimtelijke en temporele afstemming van (mede)gebruikers en (mede)gebruikersfuncties, dit zowel binnen het BNZ, op de land-zee overgang, als in de grensgebieden;
- **Rechtszekerheid** (wettelijk kader) die overheid, investeerders en exploitanten toelaat om investeringen en initiatieven efficiënter te plannen op een lange termijn;
- Ondersteuning van een **ecosysteemgerichte benadering** in het beheer op zee, met oog voor de draagkracht van het marien milieu;
- Een platform voor de **afstemming van bevoegde overheidsinstanties** (incl. de sectorale wetgeving en vergunningsprocedures) met een gecentraliseerd vergunningsbeleid en eenduidige procedures;
- Een platform voor de **integratie van wetenschappelijke kennis** en informatie in de beleid- en beslissingsprocessen;
- Een **monitoring- en evaluatiesysteem** ter ondersteuning van een aangepast en adaptief beleid en beheer;
- Een **toekomstvisie** die de sociale en economische noden en baten in een **lange termijn** invulling geeft.

(aangepast uit [Belpaeme et al. 2011](#)²⁰⁹⁰⁷⁶).

Een uitgebreide toelichting over de maatschappelijke baten van MRP evenals een overzicht van MRP-processen in België, in buurlanden en wereldwijd (inclusief bronmateriaal), zijn beschikbaar in [Dahl et al. \(2009\)](#)¹⁴⁰⁶²⁸, [Douvere \(2010\)](#)¹⁹⁵⁸⁹¹ en [Belpaeme et al. \(2011\)](#)²⁰⁹⁰⁷⁶. Het [MESMA](#)-project (EU FP-7, 2010-2014) heeft als doel een instrument te ontwikkelen om het ruimtelijk beheer van het mariene milieu in Europa op diverse vlakken te stroomlijnen. Het project

¹ Andere onderzoeks- en monitoringsprojecten die een onrechtstreekse bijdrage leveren tot MRP, of niet thema-overschrijdend of gebiedsdekkend zijn, worden behandeld in hoofdstuk 1.

Tabel 3. MRP voorbereidende denkprocessen en initiatieven met betrekking tot het BNZ.

INITIATIEF	PRODUCT
(2003-2005) <i>GAUFRE</i> project (<i>GAUFRE project BELSPO</i>)	Het <i>GAUFRE</i> project legde de wetenschappelijke grondslag en de aanzet voor een ruimtelijk structuurplan voor het BNZ, incl. conflictanalyse en participatie. De resultaten werden gebundeld in het boek 'Zee van Ruimte' (<i>Maes et al. 2005</i> ⁷⁸⁴⁶⁷)
(2008) Private ondernemingen: " <i>Vlaamse baaie</i> 2100"	Een consortium van Vlaamse baggerbedrijven en studiebureaus geeft met 'Vlaamse Baaie 2100' een aanzet tot een visie op een duurzame toekomst voor de kust. De Vlaamse overheid voert onderzoek uit naar de haalbaarheid van het project en haar deelprojecten
(2009) Ruimtelijke ontwerpers: Office for Metropolitan Architecture (OMA)	Het <i>Masterplan Zeekracht</i> van het OMA dacht na waar windmolens een plaats kunnen krijgen in de Noordzee, en nieuwe ruimte creëren voor multifunctioneel medegebruik. Onderling vormen zij symbolisch de 'Noordzeering'
(2009-2010) MARIPAS project: medegebruik visserij en energiewinning op het BNZ	Haalbaarheidsstudie voor het uitbouwen van een visserij en maricultuur in windmolenparken: een overzicht van de mogelijkheden en beperkingen qua visserij en maricultuur, de reglementering en de mening van alle betrokken partijen; opportuniteiten verkennen om duurzame visserij / maricultuur op lange termijn te koppelen aan duurzame energiewinning in het BNZ, waarbij een commerciële meerwaarde kan gerealiseerd worden voor de kustvisserij
(2010-2011) De ad-hoc werkgroep Maritieme Ruimtelijke Planning, samengesteld uit onafhankelijke experts, academici en wetenschappers met als doel aanbevelingen te formuleren inzake MRP in België	1. Een <i>inventaris van de Belgische situatie inzake MRP</i> ²²¹⁴⁸¹ op basis van de UNESCO-gids voor MRP (Ehler & Douvère 2009). 2. Een position paper (<i>Belpaeme et al. 2011</i> ²⁰⁹⁰⁷⁶) die de toekomstgerichte aanpak inzake ruimtelijke ordening op zee bespreekbaar maakt. De werkgroep is opgericht door het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer, in het kader van het C-scope project
(2009-2012) <i>C-scope project</i> : combineren van zee en kustplanning in Europa (INTERREG 2 Zeeën Programma)	Een eindrapport met de ervaring uit het project rond geïntegreerde planning op land en op zee op basis van twee case-studies in de Baai van Heist (België) en Dorset (UK). In deze case-studies onderzoekt men hoe planning op land en op zee aan elkaar gekoppeld kunnen worden
(2009-2013) <i>MESMA-project</i> : Monitoring en Evaluatie van Ruimtelijk Beheer in Mariene Gebieden (EU FP7 Programma)	Europese samenwerking en afstemming van MRP en de ontwikkeling van instrumenten voor een geïntegreerd beheer (concepten, modellen, richtlijnen) inzake monitoring, evaluatie en tenuitvoerlegging van MRP in mariene gebieden. Bevat een gevalstudie in de zuidelijke Noordzee
(2010) Ruimtelijke ontwerpers: Ruimtelijk manifest, <i>M.U.D.</i> (multi-user-dimension)	FLC - een vrije associatie van ontwerpers, stedenbouwkundigen en kunstenaars - opende het inhoudelijke debat rond planning op de kustzone om een proactief beeld van de kust te schetsen. FLC vertrok hierbij van een scenario van zeespiegelstijging en beoogde een proactief beeld van de kust te schetsen. Het eindproduct was een beeldend werk (tentoonstelling, tapijt, video, pamflet, etc.)
(2010) Architecten en ruimtelijke planners Charlotte Geldof en Nel Janssens	Een kritisch essay met betrekking tot ruimtelijke planning op zee: MRP – kritische visievorming en het belang van de commons (<i>Geldof & Janssens 2010</i> ¹⁹⁹⁹¹⁹)
(2010-2012) Het <i>MASPNOSÉ</i> -project (EU co-financiering)	Testproject over MRP in de Noordoost Atlantische Oceaan met partners uit Nederland, België, Duitsland en Denemarken, met als doelstelling een praktische ervaring op te doen bij de toepassing van een grensoverschrijdende ruimtelijke planning op zee. Er waren twee studiegebieden: de Doggerbank en de Belgisch-Nederlandse grens ter hoogte van de Thorntonbank. MASPNOSÉ zorgde voor een dialoog tussen Belgische en Nederlandse MRP-deskundigen en legde de basis voor een potentieel Nederlands windenergiegebied dat aansluit op de Belgische offshore winterenergie zone
(2010-2011) TransMasp (Transboundary Maritime Spatial Planning) project (Marie Curie Fellowship)	TransMasp voerde een wetenschappelijke analyse uit van de grensoverschrijdende aspecten van MRP, evenals de articulatie met ruimtelijke ordening aan landzijde, voor een case study in de Frans-Belgische mariene gebieden en kustzone (Nord-Pas-de-Calais en de Belgische kustzone)
(2012) Vlaamse Baaie. Naar een geïntegreerde visie voor de kust (Dept. MOW, Vlaamse overheid)	Het project <i>Vlaamse Baaie</i> ²²²⁷⁹⁹ zet een toekomstvisie uit voor de Vlaamse kust en toetst de haalbaarheid van toekomstprojecten aan vijf pijlers: veiligheid, duurzaamheid, natuurlijkheid, aantrekkelijkheid en ontwikkeling

behandelt de Belgische zeegebieden als gevalstudie. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is het opstellen van een 'open' datasysteem met informatie over (1) verspreiding van mariene habitats en soorten, (2) economische waarden en baten en (3) menselijke activiteiten en effecten. Deze databank moet een interface vormen tussen wetenschap, politiek en beleidsmakers.

16.4 Huidige toestand

België maakt werk van een volwaardig maritiem ruimtelijk ordeningsplan en planningsproces. De strategische milieubeoordeling van het ontwerp van het marien ruimtelijk plan zit momenteel in de openbare raadpleging (*Milieueffectenrapport van het ontwerp van marien ruimtelijk plan 2013* ²²⁷⁵²⁶). Het concept was echter reeds doorgedrongen in verschillende nationale en internationale organisaties, werkgroepen en maatschappelijke denktanks. Deze oefeningen bieden interessante perspectieven en uitdagingen die in de huidige voorbereidende fase van het MRP proces in het BNZ kunnen meegenomen worden (zie tabel 3).

16.5 Duurzaam gebruik

16.5.1 Duurzaam beheer van de menselijke activiteiten op zee

MRP zal mee het succes bepalen van een aantal andere beleidsdomeinen. Voor de draagkracht van het mariene ecosysteem wordt bijvoorbeeld gewerkt op basis van de Europese *Kaderrichtlijn Mariene Strategie (2008/56/EG)* (KRMS - MSFD). Het is de milieupijler van het maritiem beleid, die tevens een kader biedt waarbinnen het economisch potentieel kan benut worden. Er moet een Goede Milieutoestand (GMT – GES) worden bereikt/behouden en alle relevante menselijke activiteiten ter zake moeten worden uitgevoerd in overeenstemming met de eis tot bescherming en instandhouding van het mariene milieu en het concept 'duurzaam gebruik van mariene goederen en diensten'.

De juridische omzetting van de KRMS in nationale wetgeving, is een hoeksteen voor de verdere uitwerking en coördinatie van MRP binnen de Belgische mariene gebieden. Naast de juridische omzetting (*KB van 23 juni 2010*), werd ook opdracht gegeven om in de periode 2010-2012 werk te maken van een *initiële beoordeling van de staat van het mariene milieu (2012)* ²²⁰²³⁰, een analyse van de belastende en beïnvloedende factoren en menselijke activiteiten, een *socio-economische analyse van de gebruikers van het BNZ (2012)* ²²⁰²³¹ en van de, aan de aantasting van het mariene milieu verbonden, onkosten. Daarnaast wordt een *Omschrijving van de Goede Milieutoestand & vaststelling van Milieudoelen (2012)* ²²⁰²³² opgesteld. Deze elementen dragen rechtstreeks bij tot het opstellen van een definitie van GMT (juli 2012) waaraan alle mariene activiteiten vanaf 2012 getoetst zullen worden. De implementatie van de KRMS en de definitie van de GMT vormen dus de grondslag voor de ecosysteembenadering bij het duurzaam gebruik van het mariene milieu. De omzetting van de KRMS vergt daarnaast ook een integratie, en waar nodig een bijsturing, van de reeds bestaande specifieke regelgeving. Zo worden een reeks uitvoeringselementen van de *Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG)* (KRW – WFD) die van toepassing zijn op mariene wateren, expliciet opgenomen in de regelgeving.

Tot slot, het BNZ is een beperkt marien gebied dat volledig omsloten wordt door de EEZ van de naburige lidstaten. Het doelmatig en duurzaam inzetten van ruimte en het uitwerken van een langetermijnvisie voor ruimtegebruik op zee is aldus potentieel sterk onderhevig aan de beleidskeuzes en het beheer van de mariene gebieden van de omliggende lidstaten. In de huidige legislatuur wordt daarom ook werk gemaakt van grensoverschrijdend overleg en afstemming met de MRP in grensgebieden.

Het Verenigd Koninkrijk keurde op 12 november 2009 de UK Marine and Coastal Access Act goed. Deze wet zorgt voor een kader voor MRP. De Marine and Coastal Access Act bevat ook de oprichting van de Marine Management Organisation (*MMO*) (1 april 2010), een sectoroverschrijdend orgaan voor het plannen, reguleren en vergunnen van activiteiten op zee met focus op duurzame ontwikkeling. De MMO startte in 2011 met de eerste van 11 regionale maritieme ruimtelijke plannen waarin ook een grensoverschrijdende component aanwezig was. Nederland breidde in 2008 de Nederlandse Wet op de Ruimtelijke Ordening uit naar de EEZ. Parallel daaraan werd het bestaande maritieme ruimtelijke plan voor het Nederlandse deel van de Noordzee herzien. Het herziene maritieme ruimtelijke plan werd bovendien geïntegreerd in het *Nederlandse Nationaal Waterplan 2009-2015* ²⁰⁵¹⁴¹. Daardoor wordt ook het ruimtelijke beheer van de kustzone, estuaria en rivieren meegenomen. Dit toekomstgerichte integraal beheersplan Noordzee 2015 voert een geïntegreerd beoordelingskader in voor alle vergunningsplichtige activiteiten. Tot 2005 waren maritieme ruimtelijke plannen in Frankrijk de uitsluitende bevoegdheid van de centrale regering. Sinds 2005 kunnen de lokale

autoriteiten eveneens maritieme ruimtelijke plannen initiëren en ontwikkelen. Daarbij worden principes vanuit planning op het land meegenomen, gebruik makend van de *schémas de cohérence territoriale* (SCOT), waarin meerdere lokale kustautoriteiten kunnen meestappen. Ook de *Façades Maritimes* vormen de hoekstenen van het maritiem beleid, waarbij de benadering ontwikkeld wordt vanuit activiteiten op zee en hun aansluiting aan land (Queffelec & Maes 2013). Meer informatie over MRP wereldwijd via http://www.unesco-ioc-marinesp.be/msp_around_the_world.

Referentielijst wetgeving

Tabel met de internationale overeenkomsten, verdragen, conventies, etc.

INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN, VERDRAGEN, CONVENTIES, ...			
Afkorting (indien beschikbaar)	Titel	Jaar afsluiting	Jaar inwerkingtreding
<i>Ramsar Verdrag</i>	Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels	1971	1975
<i>Zeerechtverdrag (UNCLOS)</i>	Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee	1982	1994

Tabel met de Europese wetgeving. Voor de geconsolideerde teksten van deze wetgeving verwijzen we naar [Eurlex](#).

EUROPESE WETGEVING			
Afkorting (indien beschikbaar)	Titel	Jaar	Nummer
Richtlijnen			
Kaderrichtlijn Water	Richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid	2000	60
Kaderrichtlijn Mariene Strategie	Richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu	2008	56
Verordeningen			
	Verordening tot vaststelling van een programma ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van een geïntegreerd maritiem beleid	2011	1255
Andere (aanbeveling, communicatie, groenboek, witboek,...)			
	Mededeling van de commissie (COM): Naar een toekomstig maritiem beleid voor de Unie: Een Europese visie op de oceanen en zeeën	2006	275
	Mededeling van de commissie (COM): Een geïntegreerd maritiem beleid voor de Europese Unie {COM(2007) 574 definitief} {SEC(2007) 1278} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283}	2007	575
	Commission staff working document (SEC): An Integrated Maritime Policy for the European Union {COM(2007) 574 final} {COM(2007) 575 final} {SEC(2007) 1279} {SEC(2007) 1280} {SEC(2007) 1283}	2007	1278
	Mededeling van de commissie (COM): Richtsnoeren voor een geïntegreerde benadering van het maritieme beleid: naar de beste praktijken op het gebied van geïntegreerd maritiem bestuur en overleg met de belanghebbende partijen	2008	395
	Mededeling van de commissie (COM): Routekaart naar maritieme ruimtelijke ordening: werken aan gemeenschappelijke principes in de EU	2008	791
	Besluit van de Commissie van 1 september 2010 tot vaststelling van criteria en methodologische standaarden inzake de goede milieutoestand van mariene wateren	2010	477
	Mededeling van de commissie (COM): maritieme ruimtelijke ordening in de EU - verwezenlijkingen en toekomstige ontwikkeling	2010	771
	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor maritieme ruimtelijke ordening en geïntegreerd kustbeheer	2013	133

Tabel met Belgische en Vlaamse wetgeving. Voor de geconsolideerde teksten van deze wetgeving verwijzen we naar het [Belgisch staatsblad](#) en de [Justel-databanken](#).

BELGISCHE EN VLAAMSE WETGEVING	
Datum wetgeving	Titel
Wetten	
Wet van 13 juni 1969	Wet inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat
Wet van 20 januari 1999	Wet ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
Wet van 22 april 1999	Wet betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee
Wet van 4 april 2006	Wet houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord van 8 juli 2005 tussen de federale Staat en het Vlaamse Gewest betreffende de oprichting van en de samenwerking in een structuur Kustwacht
Wet van 20 juli 2012	Wet tot wijziging van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, wat de organisatie van de marine ruimtelijke planning betreft
Koninklijke besluiten	
KB van 20 maart 2000	Koninklijk besluit ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen
KB van 12 augustus 2000	Koninklijk besluit tot instelling van de raadgevende commissie belast met de coördinatie tussen de administraties die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en van de territoriale zee en tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten en –kosten ervan
KB van 20 december 2000	Koninklijk besluit betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht
KB van 12 maart 2000	Koninklijk besluit betreffende de nadere regels voor het leggen van elektriciteitskabels die in de territoriale zee of het nationaal grondgebied binnenkomen of die geplaatst of gebruikt worden in het kader van de exploratie van het continentaal plat, de exploitatie van de minerale rijkdommen en andere niet-levend rijkdommen daarvan of van de werkzaamheden van kunstmatige eilanden, installaties of inrichtingen die onder de Belgische rechtsmacht vallen
KB van 7 september 2003	Koninklijk besluit houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (vergunningsbesluit)
KB van 9 september 2003	Koninklijk besluit houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (MEB-besluit)
KB van 1 september 2004 – toekenningsprocedure	Koninklijk besluit betreffende de voorwaarden, de geografische begrenzing en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat (vergunningsbesluit)
KB van 1 september 2004 – milieueffectenbeoordeling	Koninklijk besluit houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat (MEB-besluit)
KB van 23 juni 2010	Koninklijk besluit betreffende de mariene strategie voor de Belgische zeegebieden
KB van 11 april 2012	Koninklijk besluit tot instelling van veiligheidszones rond de kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen voor de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden in de zeegebieden onder Belgische rechtsbevoegdheid
KB van 13 november 2012	Koninklijk besluit betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden
Decreten	
Decreet van 17 maart 2006	Decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 8 juli 2005 tussen de federale Staat en het Vlaamse Gewest betreffende de oprichting van en de samenwerking in een structuur Kustwacht.

BELGISCHE EN VLAAMSE WETGEVING (vervolg)	
Datum wetgeving	Titel
Andere	
Samenwerkingakkoord van 8 juli 2005	Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en het Vlaamse Gewest betreffende de oprichting van en de samenwerking in een structuur Kustwacht

